VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

Kevättä ilmassa

”On siis kevät
kuljen Hakaniemen rantaan,
tuuli ei tuule mutta sade kyllä jaksaa
kevät – Pystynkö mitään enää antaan,
konkurssin koin, en haluu enää maksaa.”

Klassikoksi muodostunut Kevät ilmestyi Tavaramarkkinat-yhtyeen viimeiseksi jääneellä singlellä vuonna 1985. Seuraavana vuonna Suomen ensimmäinen levyttänyt tyttöbändi lopetti toimintansa.

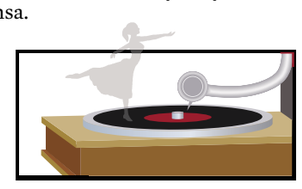

Kevään sävelsi ja sanoitti suomirockin monitoiminainen **Liisa Akimof**. Kappaleen lauloi puolestaan **Elisa Korjus**, joka liittyi ryhmään yhtyeen loppuaikoina.

Taustalla tosielämä

”Sinä tarjosit salmiakkia,
minä olin hölmö, panin peliin koko elämän,
vaikka tarjosit vain
salmiakkia,
minä olin hölmö, panin peliin koko elämän.”

Pajunkissa on pajun kukinto, jota pidetään kevään merkkinä. Alkukeväästä aukeavat kukinnot ilmestyvät puihin ennen lehtien tuloa.

Helsingin Hakaniemen rantaan sijoittuva kaihoisa rakkauslaulu perustui osin tosielämään.

Kappale nousi nopeasti yleisön suosikiksi, ja vuonna 1986 levystä tehtiin uusintapainos.

Kevät on päätynyt useille kokoelma-albumeille ja pärjännyt hyvin myös äänestyksissä.

Kun Radiomafian kuulijat äänestivät vuonna 1995 kaikkien aikojen parhaasta kappaleesta, Kevät ylsi sijalle 237.

Rocktoimittajat puolestaan arvostivat vuonna 1998 sävellyksen Suomen kymmenenneksi parhaaksi rocklauluksi.

Naisrockin tienraivaajat

Opiskelijakavereiden perustama Tavaramarkkinat syntyi vuonna 1982, jolloin se osallistui myös rockin SM-kisoihin. Kilpailun voitti myöhemmin kulttimaineeseen noussut 22-Pistepirkko, ja Tavaramarkkinat jäi neljänneksi.

Tilikirja-esikoislevynsä vuonna 1983 tehnyt, alkujaan punk-henkinen ryhmä avasi tietä naisartisteille tuolloin vielä hyvin miehiseen rockmaailmaan.

Yhtyeen hajottua sooloartistiksi lähtenyt Liisa Akimof ehti 1980–90-luvuilla toimia myös Yleisradion toimittajana. Perustipa laulaja oman tuotantoyhtiönkin.

Akimof muistetaan lisäksi muun muassa Kotikatu-televisiosarjan tunnusmusiikista.

Oikukkain vuodenaika

Vuodenajoista kevät on Suomessa kaikkein arvaamattomin ilman lämpötilan vaihdellessa 20 asteesta kirpeään pakkaseen.

Pohjoisen pallonpuoliskon kevään katsotaan alkavan kevätpäiväntasauksena, joka tänä vuonna ajoittui keskiviikkoon 20. maaliskuuta. Kevääksi määritellään yleensä maaliskuusta toukokuuhun ulottuva ajanjakso.

RIKU-MATTI AKKANEN

YRTTIMAAN TARINOITA

Sisäilma raikkaaksi rosmariinilla

Välimeren rannoilla rosmariini on monivuotinen ja se kasvaa parimetriseksi pensaaksi. Kerrotaan, että niiden tuoksun voi tuntea kilometrien päässä rannikosta.

Meillä rosmariini jää polvenkorkuiseksi. Sitä kasvatetaan yksivuotisena, sillä se ei siedä pakkasta. Valoisassa ja viileässä paikassa rosmariini saattaa selvitä talven yli, ja jos on oikein onnekas, sen voi saada puhkeamaan keväällä kukkaan.

Tuoreen rosmariinin neulasmaisissa lehdissä on pihkainen maku. Kuivattuna maku on karvaampi, joten sitä on syytä käyttää varoen. Rosmariini toimii etenkin liharuuissa, mutta sitä kannattaa kokeilla myös perunalle, kalalle ja kurpitsoille.

Rosmariinin on uskottu parantavan muistia. Opiskelijat antiikin Kreikassa saapuivat oppitunneille rosmariiniseppele päässään.

Rosmariinin tuoksun puolestaan ajateltiin karkottavan ruttoa ja muita tauteja. Vielä sotien jälkeen Ranskassa puhdistettiin sairaalan huoneita polttamalla niissä rosmariinia ja katajanmarjoja. Huoneilma raikastui, kun samoja kasveja laitettiin kuumalle liedelle. Tähän aikaan keväästä rosmariinin siemenet kylvetään ikkunalle, mutta ne itävät harmillisen epätasaisesti ja hitaasti. Jos taimikasvatus ei innosta, kaupan tuoreosastolta ostetun rosmariinin voi istuttaa ruukkuun sellaisenaan tai ottaa siitä pistokkaat.

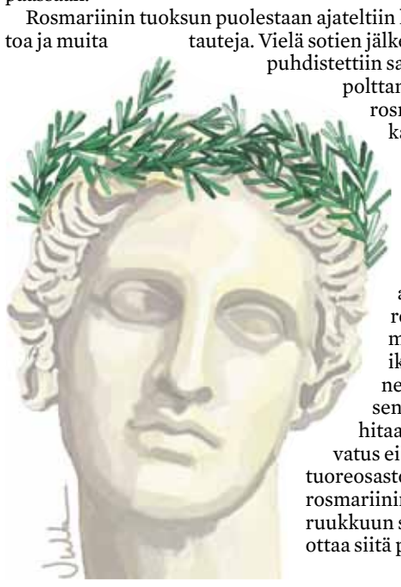

TOPI LINJAMA

Seinäjoen kaupunginteatteri antaa voimaa katsojille

Seinäjoen kaupunginteatterissa uskotaan teatterin parantavaan voimaan. Yksittäinenkin esitys voi kasvattaa empatiakykyä ja antaa toivoa kovia kokeneelle.

SEINÄJOKI

Seinäjoen kaupunginteatterin johtaja **Vesa Tapio Valo** aloitti työnsä Kauhajoen koulusurmien vuosipäivänä.

”Sanoin silloin, etten halua ainakaan lisätä tuskaa, vaan meidän pitää antaa voimaa ihmisille. Lähdimme rakentamaan ohjelmistoa, josta katsoja lähtee voimaantuneena kotiin.”

Kokenut dramaturgi-ohjaaja uskoo teatterin parantavaan vaikutukseen.

”Sri Lankassa kun joku sairastuu, kotiin tilataan nukketeatteri. Me taas tuemme sairaalaklovnien työtä.”

Empatiakyky kehittyy

Empatiakyvyn kehittäminen on yksi teatterin peruslähtökohdista.

”Samastuminen toiseen ihmiseen on perustaito, jota esitys aina välittää. Ihminen, joka samastuu toiseen, ei riehu kadulla lyömässä ja potkimassa.”

Voimaannuttaminen ei tarkoita rankkojen aiheiden välttelemistä.

”Ihmisiä voi käsitellä kovakouraisestikin, mutta katsojaa ei saa jättää heitteille”, Valo painottaa.

Tämä pätee myös ohjelmistossa pyörivään Myötätuntoon, joka luotaa väkivallan ja välinpitämättömyyden kyllästämää nykymaailmaa.

”Sokeeraavaksi näytelmän tekee se, että se lähtee siitä todellisuudesta, joka on olemassa nuorille esimerkiksi internetissä, vaikka sitä ei halutakaan myöntää.”

KÄYDÄÄN TEATTERISSA

Lapsi ei saa olla lapsi

”Kyllä se poika osasi näytellä hienosti”, katsoja kehuu Myötätunnon esityksen jälkeen.

Erehdys todistaa, että **Saara Kotkaniemen** roolityö menee täydestä. ”Vaatteet ovat minulle aina hirveän oleelliset roolin löytämisessä.”

Kun Kotkaniemi puki huppari ja reisitaskuhousut päälle, myös 12-vuotias Henry hahmottui.

”Vaikka Henry yrittää olla iso ja välillä kovempi kuin on, hän on tosi herkkä ja haavoittuvainen. Vanhemmat uskovat, että poika pärjää omillaan, mikä on oikeasti traagista”, Kotkaniemi analysoi.

”Näytelmässä lapsille ei anneta tilaa olla lapsia, koska aikuiset ottavat heidän paikkansa.”

Todellisuus rajumpaa

Kiitetty ja kauhisteltu Myötätunto ei jätä kylmäksi.

”Varsinkin 20–30-vuotiailta nuorilta aikuisilta on tullut paljon hyvää palautetta.”

Suurin kohu velloi ensi-illan aikoihin.

”Koululaisryhmiä peruttiin, koska näytelmää pidettiin liian rajuna 14–15-vuotiaille.”

K-14-ikärajaa aiheellisena pitävä Kotkaniemi huomauttaa, että joskus voi olla hyvä kohdata ahdistavia asioita taiteen keinoin.

”On mielestäni erikoista ajattelua, jos aikuiset pitävät lähtökohtaisesti pahana sitä, että nuori voi ahdistua teatterissa.”

Nuorten näkemä materiaali saattaa olla tosielämässä paljon järkyttävämpää kuin näytelmässä.

Elinkautisvangin kiitos

Kaikilla ei ole lainkaan mahdollisuutta nähdä teatteria. Epäkohtaa tasoitti Kansallisteatterin kiertuenäyttämön monologi Entä jos?, jota Kotkaniemi esitti vanhainkodeista vankiloihin.

Teatterikorkeakoulusta viime keväänä valmistunut näyttelijä toivoo, että voisi jatkaa laitoskiertueita tulevaisuudessakin.

”Siinä jos missä tajuaa, että tällä duunilla voi saada muutoksen aikaan, kun elinkautisvanki sanoo esityksen jälkeen, että ’kyllä nyt taas hetken aikaa jaksaa’.”

HENNA VAINIO

Myötätunnon esitykset jatkuvat 26.4. asti Verstasteatterissa.

JUHA HARJU

”Toiseen samastuva ihminen ei riehu kadulla lyömässä ja potkimassa”, Vesa Tapio Valo ja Saara Kotkaniemi uskovat.

JUKKA KONTKANEN/SEINÄJOEN KAUPUNGINTEATTERI

Pikkuvanha Henry (Saara Kotkaniemi) tehtailee raakoja videoita pahuudesta. Uraansa keskittyvä äiti (Leena Rousti) ei näe poikansa yksinäisyyttä ja aikuisen kaipuuta.

KOMMENTTI

Myötätunto koskettaa

Seinäjoen kaupunginteatterin Myötätunto koskettaa, fyysisestikin. Yleisö kohtaa alussa enkelin, joka tarttuu kädestä kiinni. Mykkä hahmo tuntuu kysyvän, välitätkö?

Myötätunnon aikuisilla ei ole välittämisen kykyä. Henryn uravanhemmat pyörivät oman napansa ympärillä. Opettaja sentään yrittää, vaikka jää polvihousujaan myöten keskenkasvuiseksi.

Pikkuvanha Henry tehtailee järkyttäviä videoita, mutta hellyttää herkkyydellään. **Saara Kotkaniemi** on omaksunut hienosti 12-vuotiaan pojan olemuksen ryhtiä ja puhetapaa myöten. Vakuuttavia ovat muidenkin roolityöt.

Riko Saatsin ohjaus viimeistelee **Veikko Nuutisen** kirjoittaman näytelmän painavuuden. Myötätunto ei tarjoa helppoja vastauksia. Aikuiseksi kasvanut Henry joutuu painiskelemaan yhä koulutehtävänsä parissa: mitä on myötätunto?

”Tunnen syyllisyyttä siitä, etten tunne syyllisyyttä”, Henryn isä tunnustaa. Sanat jäävät kummittelemaan takaraivoon. Esityksen jälkeen mietin, mitä voisin tehdä. Harvoin näytelmä herättää näin rajusti.

HENNA VAINIO

JUKKA KONTKANEN/SEINÄJOEN KAUPUNGINTEATTERI

Mitä on myötätunto? Lapsena saatu kotitehtävä ei jätä rauhaan aikuiseksi kasvanutta Henryä (Saara Kotkaniemi).

Bussi tuo yleisöä maakunnasta

Etelä-Pohjanmaa on teatterimaakunta, mikä näkyy Seinäjoen kaupunginteatterin katsojaluvuissa.

”Katsojia oli viime vuonna yli 62 000, kun Seinäjoella on asukkaita 59 000”, yli kolme vuotta teatteria johtanut **Vesa Tapio Valo** vertaa.

Taloudessa ei ole moittimista. ”Teatteri on tehnyt positiivisen tuloksen ja selvinnyt näinä vaikeina aikoina hyvin.”

Oopperasta karaokeen

50-vuotias teatteri juhlii riskejä pelkäämättömällä ohjelmistolla. ”Emme ottaneet varman päälle, vaan tilasimme esimerkiksi oopperan 12 vuoden tauon jälkeen.”

Mozartin Ryöstö Seraljista -oopperasta tuli pohjalaisen libreton myötä Ryästö Lakeurelta. ”Epäilijöitä riitti, mutta yleisö yllätti ja sitä esitettiin kaikkiaan 16 kertaa.”

Valo nostaa esiin myös Peer Gyntin uuden sukupolven tulkinnan ja Johannespassion, joka toteutetaan pääsiäisenä yhteistyössä seurakunnan kanssa.

Syksyn ensi-illat ovat herättäneet kiinnostusta jo etukäteen.

”Silloin nähdään katsojien tarinoista tehty ja **Paula Koivuniemen** musiikkiin perustuva ’maailman suurin karaoke’ Härmä-karaoke sekä aivan uusi Mannerheim-tulkinta.”

Toiveissa kuraattori

Juhlavuoden kunniaksi kyyditetään yleisöä bussilla teatteriin.

”Huomasimme, että julkinen liikenne on vähentynyt ja kunnat järjestävät aiempaa harvemmin teatterimatkoja. Toivotaan, että bussi jäisi pysyväksi palveluksi.”

Voimaannuttamista tukee yhteisöteatteri, johon panostetaan Verstasteatterissa. Syksyksi on kaavailtu yhteistyötä kehitysvammaisten kanssa.

”Verstasteatteri vastaa entistä kiertueteatteria”, Valo kuvailee.

”Mielestäni nykyaikaa ei ole, että lähdetään viemään isoja esityksiä muualle, vaan että tehdään yhdessä eri ryhmien kanssa.”

Teatterin resurssit ovat kuitenkin rajalliset.

”Toiveissani onkin, että Pohjanmaan taidetoimikuntaan saataisiin kuraattori, joka tekisi yleisötyötä ja yhteisöteatteria.”

HENNA VAINIO